

Щербина Дар'я Олександрівна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів досудового розслідування

науковий керівник:

Тінін Дмитро Геннадійович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ ПОЛІЦІЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Жорстоке поводження з дітьми привертає все більше уваги у всьому світі. На жаль, досить часто дитина є свідком домашнього насильства, що негативно погіршує її психологічний стан. Ураховуючи сьогоденні карантинні заходи та самоізоляцію в багатьох сім'ях почався масовий сплеск жорстокого поводження із дітьми.

На сьогоднішній день прояв насильства визначається як умисний фізичний чи психологічний вплив однієї особи на іншу, проти її волі, що спричиняє цій особі фізичну, моральну, майнову шкоду, або містить у собі загрозу заподіяння зазначеної шкоди зі злочинною метою. Такий вплив на особу здійснюється шляхом учинення певних умисних діянь. Особа, яка вчиняє насильницькі діяння, усвідомлює їх характер, передбачає наслідки цих діянь і бажає або свідомо допускає їх настання [1].

Концепцію «дитина – свідок, дитина, яка постраждала від домашнього насильства», було введено до українського законодавства й вона набрала чинності у 2018 році в Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», де у статті першій визначено таке поняття: «дитина, яка постраждала від домашнього насильства – це особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства» [2].

Одним із органів, що здійснює заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству щодо дітей, є підрозділи ювенальної превенції Національної поліції України. Поліцейські даних підрозділів володіють спеціальними повноваженнями, що визначені законом України «Про Національну поліцію». До основних принципів роботи поліцейських відносимо такі функції: охоронна (надається перевага виховному впливу перед примусовими заходами), примирювальна (сприяє залагодженню конфліктів) та реабілітаційна (надання допомоги дитині, яка постраждала від насильства).

Серед основних проблем виявлення домашнього насильства над дитиною можна віднести приховування таких дій, або необізнаність осіб щодо способів/шляхів звернення та повідомлення стосовно таких фактів. Отже, дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах, що можуть загрожувати її життю чи здоров'ю, може бути виявлена: шляхом самозвернення до поліції або іншого державного органу з питань захисту дітей. Але проблемою є те, що батьки та діти навіть не мають гадки про такі центри та організації з допомоги. Вирішенням такої проблеми є співпраця працівників ювенальної поліції з дитячими садками, школами та інтернатами, або навіть проведення зборів за участі батьків, під час яких детально роз'яснюються такі питання: «Що потрібно робити, куди звертатися, якщо Ви стали жертвою чи свідком домашнього насильства?».

Поліцейський, який отримав повідомлення про факт жорстокого поводження з дитиною, незалежно від місця свого перебування, зобов'язаний негайно повідомити про це на лінію «102» і вжити відповідних заходів щодо припинення правопорушення; надати допомогу особам, які її потребують, установити та затримати осіб, які вчинили правопорушення, та охороняти місце події [3].

Політика ООН із питань правосуддя у справах, пов'язаних із участю дітей – жертв та свідків злочинів, наполягає, що відділи поліції зобов'язані мати «зелену кімнату». Їхньою метою є зменшення психічної травматизації дитини, яка постраждала від сексуального насильства чи стала свідком такого насильства. Така кімната облаштовується м'якими меблями, іграшками, книгами, дошками для малювання, тобто створюється домашня атмосфера, де дитина почуває себе у безпеці. Термін «методика зеленої кімнати» було затверджено Наказом МВС України від 19.12.2017 № 1044 [4].

На сьогодні в Україні функціонують тільки 4 «зелених кімнати», що обладнані відповідно до стандартів, а саме: дві у м. Києві та по одній у м. Харкові та в м. Одесі. На жаль, на практиці «зелені кімнати» не використовуються в повному обсязі. Слідчі відмовляються проводити допити у «зелених кімнатах», мотивуючи тим, що немає чіткої норми у КПК України, відсутній прописаний механізм на рівні інструкції, тому, зазвичай, допит дитини продовжують проводити у своїх робочих кабінетах [5, 200].

На підставі вищевикладеного доходимо висновку, що для ефективного реагування на факти жорстокого поводження з дітьми, зокрема, домашнього насильства, поліції слід мати скоординовану багаторівневу систему та вдосконалений механізм реалізації законодавства в цій сфері на практиці. На нашу думку, методика «зеленої кімнати» обов'язково має бути введена у всіх відділках поліції. Дитині буде комфортніше та спокійніше в приміщенні, що спеціально обладнане для її психічного спокою та сприйняття, аніж у маленьких кабінетах слідчого поміж стосами кримінальних проваджень та різних речей, зовсім не схожих на ляльок та м'які іграшки.

1. Юридична енциклопедія: В 6 т. Редкол.: Ю70 Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : «Укр. енцикл.», 1998. ISBN 966-7492-00-1. URL : <https://leksika.com.ua/13761106/legal/nasilstvo>.

2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України № 2229-VIII від 07.12.2017 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

3. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 8 лютого 2019 р. № 100.

4. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : наказ МВС України від 19 груд. 2017 р. № 1044. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE32138.html.

5. Настільна книга слідчого (детектива). Коментар. Зразки та бланки процесуальних документів: практ. посіб. О.М.Бандурка, М.В. Лошицький, С. В. Петков, А.М. Подоляка. Київ : ЦУЛ, 2018. 277 с.

Ярошук Оксана Володимирівна
аспірант Дніпропетровсько державного
університету внутрішніх справ

РОЛЬ УПОВНОВАЖЕНОГО ПРЕЗИДЕНТА З ПРАВ ДИТИНИ У МЕХАНІЗМІ ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ

Булінг – це нагальна проблема, що виникла багато років тому, однак, жорстокості таке цькування набуває саме в умовах сьогодення.

Найчастіше булінг проявляється саме у шкільному віці та у шкільному середовищі, що призводить до порушення права на освіту, що закріплене у ст. 53 Конституції України [1].

Лише упродовж 2019 року суди України розглянули 310 справ щодо булінгу, із яких у 122 винесено рішення про накладення стягнення.

Із огляду на таке загострення проблеми булінгу, як соціально-небезпечного явища, захист дітей під час навчального процесу набуває особливого значення та потребує уваги з боку спеціально уповноважених органів державної влади, зокрема, Уповноваженого Президента України з прав дитини або омбудсмана (далі – Уповноваженого).

Чинне законодавство не містить визначення терміну «Уповноважений із прав дитини», у той же час, згідно з матеріалами Вікіпедії, омбудсман (від швед. ombudsman «представник») – посадова особа, на яку покладаються функції контролю за дотриманням законних прав та інтересів громадян у діяльності органів виконавчої влади і посадових осіб.

У Декларації та Плані дій «Мир, придатний для життя дітей», що прийняті резолюцією S-27/2 спеціальної сесії Генеральної Ассамблеї ООН 10.05.2002 року голови держав-учасниць зобов'язалися прийняти заходи для